

JUDr. Ján Matejka, Ph.D.

ÚVOD, POŽADAVKY KE ZKOUŠCE, FORMA A METODY VÝUKY

Předmět je zakončen ústní zkouškou, která se zásadně skládá ze dvou otázek

- jedné **obecné** (např. právní rámec kybernetické bezpečnosti), zpravidla hlavní část jednoho z modulů;
- jedné **konkrétní** (např. rozdíl mezi el. podpisem, el. pečetí a časovým razítkem), zpravidla vycházející z popisu konkrétního skutkového děje s požadavkem na jeho další právní kvalifikaci.

Zadání obou zkušebních otázek reflektuje bez výjimky obsah prezentované látky a odpovídá tomu, co bylo dále diskutováno ve výuce

- primárním pramenem je prezentace (včetně části poznámek prezentujícího) a povinná literatura,
- výsledná známka se stanoví na základě průměrného hodnocení všech položených otázek,
- obligatorní součástí zkoušky je předložení seminární práce na volné téma související s moduly předmětu.

Výuka bude probíhat formou prezenčně (on-line jen bude-li to nezbytné), a to v rozsahu plánovaného rozvrhu, tj. zpravidla dvě výukové hodiny (40 min)na jeden modul

- na závěr každého modulu bude následovat diskuse, po blokové výuce lze využít možnost konzultace.

STRUKTURA PŘEDNÁŠENÉ LÁTKY, MODULY PŘEDMĚTU (OSNOVA)

Modul č.	Datum	Název modulu
1	5.10.2026	**Úvod do studia, pojem, význam, metodologie a předmět zkoumání** práva informačních a komunikačních technologií
2	12.10.2026	**Právní rámec ochrany dat a informací** (data jako komodita, právní rámec dispozic s daty, specifika ochrany dat veřejného a soukromého sektoru)
3	19.10.2026	**Specifika ochrany osobních údajů v infomačních systémech**, povinnosti správce, práva subjektů údajů
4	26.10.2026	**Právní úprava elektronického podepisování** (druhy podpisů, uchovávání el. dokumentů, povinnosti a odpovědnost podepisujících a osob spoléhajících se na podpis, soukromoprávní a veřejnoprávní aspekty, dokazování platnosti a existence el. podpisu)
5	2.11.2026	**Právní regulace umělé inteligence**, řízení rizik umělé inteligence v informačních systémech, právní režim tréninkových dat pro systémy AI, apod.
6	9.11.2026	**Právní možnosti ochrany software v ČR i zahraničí** (ochrana autorským právem, limity ochrany patentovým právem, praktické aspekty smluv na dodávku IT řešení)

STRUKTURA PŘEDNÁŠENÉ LÁTKY, MODULY PŘEDMĚTU (OSNOVA)

Modul č.	Datum	Název modulu
7	16.11.2026	**Odpovědnost ISP – definičních autorit**, preventivní odpovědnost, náhrada škody v oblasti ICT, DSA, DMA
8	23.11.2026	**Spotřebitelské spory v informační společnosti** a možnosti jejich řešení online
9	30.11.2026	**Doménové spory**, hmotněprávní a procesněprávní aspekty
10	7.12.2026	**Právo elektronických komunikací**
11	14.12.2026	**Právní aspekty kyberkriminality** a dokazování v kyberprostoru
12	14.12.2026	**Právní rámec kybernetické bezpečnosti**

POJEM, VÝZNAM, CÍL A ZAMĚŘENÍ PŘEDMĚTU

Předmět je věnovaný relativně průřezové problematice právní ochrany dat, informačních technologií a systémů, včetně odpovědnostních důsledků jak soukromoprávní, tak i veřejnoprávní povahy.

Interdisciplinarita předmětu vychází zejména z:

- práva informačních technologií
- občanského právo (NOZ), pracovní právo (ZP)
- autorského právo, právo softwarové a k databázi, otázek licencování
- práva ochrany osobnosti, osobních údajů a dat (elektronický podpis)
- telekomunikačního práva
- trestního práva (např. problematika počítačového pirátství, apod.)
- správního práva (např. problematika el. podání, ISDS, apod.)

Výklad je zaměřen na základní axiomy oboru práva informačních a komunikačních technologií, jakým je zejména

- život člověka v současné informační společnosti, resp. jeho existence v „**době datové**“, včetně
- práva na informační **sebeurčení**, možnosti **dispozic** s daty a informacemi, **limity** jejich využití, včetně praktických aspektů jejich **ochrany**;
- to vše se zřetelem ke všem relevantním aspektům deliktní (soukromoprávní i veřejnoprávní) **odpovědnosti** za případné porušení právních povinností v této oblasti.

DOPORUČENÁ LITERATURA

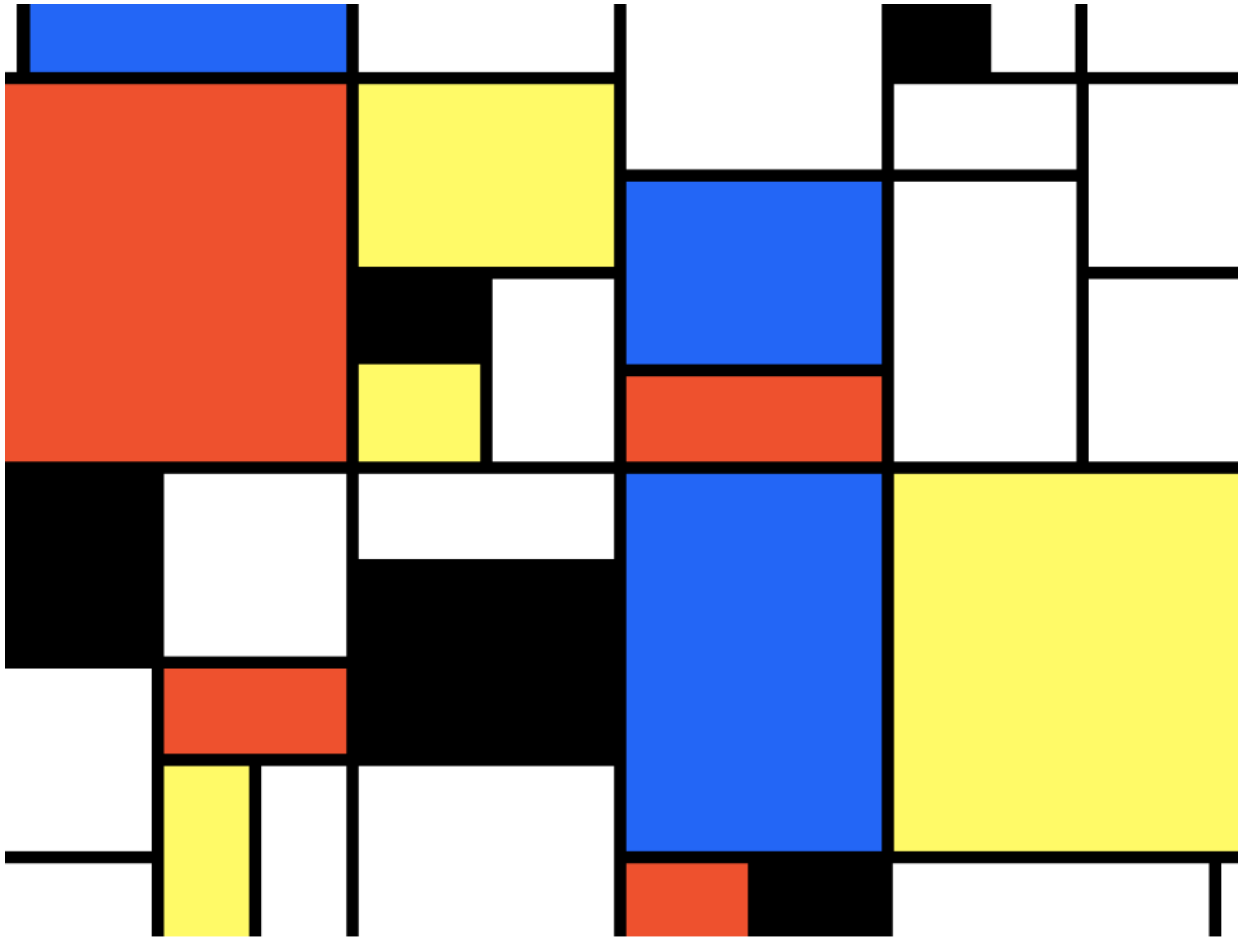
- POLČÁK, Radim, a kol. **Právo informačních technologií**, Wolters Kluwer, 2018
- MATEJKA, J. Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí. 1. vydání. Praha: CZ.NIC, 2013, ISBN 978-80-904248-7-6, 256 s., Dostupné [online] z: https://knihy.nic.cz/files/nic/edice/jan_matejka_ijop.pdf
- POLČÁK, Radim. Internet a proměny práva. Praha : Auditorium, 2012
- LESSIG, Lawrence. Code and other laws of cyberspace.New York : Basic Books, 1999
- ČERMÁK, Jiří. Internet a autorské právo. Praha : Linde, 2004

- BOHÁČEK, Martin a kol. Právo průmyslového a jiného duševního vlastnictví. 1. vyd. Praha: VŠE, 1994. 220 s. ISBN 80-7079-388-0
- HERCZEG, Jiří. Extremismus a hranice svobody projevu na internetu. Acta Universitatis Carolinae : Iuridica. 2008, roč. 54, č. 4 , s. 35-49.
- HUSOVEC, Martin . Zodpovednosť poskytovatela za obsah diskusných príspevkov. Revue pro právo a technologie : Odborný recenzovaný časopis pro technologické obory práva a právní vědy. 2011, roč. 2, č. 3, s. 40-42.
- LESSIG, Lawrence. The future of ideas : the fate of the commons in a connected world.New York : Vintage Books, 2002.
- BOHÁČEK, Martin. Ochrana dat v českém právu. Praha: Kriminalistický ústav Policie ČR, 1993.

PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ ZDROJE

- Zákon č. 121/2000 Sb., **o právu autorském**, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon),
- Zákon č. 480/2004 Sb., **o některých službách informační společnosti** (antispamový zákon)
- Zákon č. 2641/2025 Sb., **o kybernetické bezpečnosti** (ZoKB)
- Zákon č. 110/2019 Sb., **o zpracování osobních údajů** (ZoZOÚ)
- Zákon č. 297/2016 Sb., **o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce** (ZoSVD)
- Zákon č. 127/2005 Sb., **o elektronických komunikacích** (ZoEK)
- Zákon č. 12/2020 Sb., **o právu na digitální služby** a o změně některých zákonů (digitální ústava)
- Zákon č. 89/2012 Sb., **občanský zákoník** (ObčZ nebo NOZ)
- Zákon č. 40/2009 Sb., **trestní zákoník** (TrZ)

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 (NPP, 2016) **o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů** a o volném pohybu těchto údajů (nařízení **GDPR**)
  - související adaptační zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července **2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce** na vnitřním trhu (nařízení **eIDAS**),
  - navazující zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, související změnový zákon č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru, aj.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se **stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci** (**akt o umělé inteligenci**)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2022/2065 **o jednotném trhu digitálních služeb** (nařízení o digitálních službách), angl. **Digital Services Act** („**DSA**“)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1925 ze dne 14. září 2022 **o spravedlivých trzích otevřených hospodářské soutěži v digitálním odvětví** (nařízení o digitálních trzích, angl. **Digital Markets Act, DMA**)

https://mathpickle.com/project/mondrian-art-puzzles/

CO JE TO (ICT) PRÁVO

„*Právníci stále ještě hledají definici práva*“ (I. Kant)

„*Tážeš-li se mě, co je to právo, pak to nevím a netážeš-li se mě, pak to vím.*“ (sv. Augustin)

„Zaměřuj svou pozornost k tomu, co je podstatou každé slovem označené činnosti nebo zásady nebo věci.“ (M. Aurelius)

PRÁVO A JEHO NORMY LZE ČLENIT DLE CELÉ ŘADY KRITÉRIÍ

- přirozené
- pozitivní

- kontinentální
- angloamerické

- soukromé
- veřejné

- hmotné
- procesní

- dispozitivní
- kogentní

- pracovní
- občanské,
- obchodní,
- právo ICT
- …
- trestní,
- ústavní,
- správní…

PRÁVO A JEHO VÝKLAD (PRÁVO NENÍ TEXT!)

- **právo není text** (ani matematika),
- právo není o předpisech, je třeba za tím vidět lidi, vztahy, společnost, zájmy, hodnoty a účely, jež chrání,
- právo není jen v knihách (zákonících) – law in books, ale především v jeho realizaci – law in action,

- právo je tedy nutné **zkoumat, interpretovat v jeho interakci se společností,**
- **text** právního předpisu (právního jednání či rozhodnutí) je pouze **východiskem pro zjištění účelu a obsahu** právní normy nebo závazku.

- **Gramatický výklad** představuje toliko prvotní přiblížení se textu právní normy (sic!).

- **Mechanická aplikace** abstrahující, resp. neuvědomující si, a to buď úmyslně nebo v důsledku nevzdělanosti, smysl a účel právní normy, činí z práva **nástroj odcizení a absurdity**. (Nál. ÚS z 17. 12. 97 sp. zn. Pl. ÚS 33/97)

INTERPRETACE (VÝKLAD) PRÁVA - JUDIKATURA

Právní úkon je neurčitý (nejasný) tehdy, jestliže srozumitelně vyjádřený obsah má takové věcné nedostatky, že je **nelze překlenout ani výkladem**. (Rozs. NS sp. zn. 2 Cdon 257/97, Práv. rozhl. 1998/7)

Základním principem výkladu smluv je **priorita výkladu, který nezakládá neplatnost smlouvy**, před takovým výkladem, který neplatnost smlouvy zakládá, jsou-li možné oba výklady. Je tak vyjádřen a podporován princip autonomie smluvních stran, povaha soukromého práva a s tím spojená společenská a hospodářská funkce smlouvy. (Nál. ÚS z 14. 4. 05 sp. zn. I. ÚS 625/03)

INTERPRETACE (OBECNÉ METODY POUŽITELNÉ I PRO PRÁVO ICT)

- **metoda přirozenoprávní vs. pozitivněprávní, pragmatický přístup (právo ICT);**
- **metoda dle úmyslu, účelu a smyslu (teleologický přístup, historická či originální interpretace);**
- **metoda dobré víry (ochrana dobré víry);**
- **metoda známého (deklarovaného) úmyslu, účelu či chráněného zájmu;**
- **metoda významoslovná (sémantická);**
- **metoda okolnostní (metody historická, např následné chování stran);**

- **metody „logické“ argumentace:**
  - argumentum per eliminationem,
  - argumentum a contrario
  - argumentum per analogiam
  - argumentum a fortiori
  - reductio ad absurdum

Vlastník je povinen strpět, aby ve stavu nouze nebo v naléhavém veřejném zájmu byla na nezbytnou dobu v nezbytné míře a za náhradu použita jeho věc, nelze-li dosáhnout účelu jinak.

§ 128 občanského zákoníku
(40/1964 Sb.)

INTERPRETACE (DOKTRINÁRNÍ ZÁSADY A PRAVIDLA)

- **pravidlo in dubio mitius** (aby volní projev spíše platil nežli nikoli)
- **pravidlo zákazu měnění nebo doplnění projevené vůle**
- **pravidlo výkladu ve prospěch efektivnosti** (dosažení sledovaného účelu, viz **performativní regulace** v ICT)
- **pravidlo souladného výkladu závislých smluv**
- **pravidla jazyková**
  - konsistentní používání slov
  - různost významu různých slov
  - projevení jednoho, znamená vyloučení druhého; úmysl daru vylučuje prodej
  - pravidlo používání slov v jednotném čísle a v mužském rodu

- **pravidlo contra proferentem (§ 557 NOZ)**
- **pravidlo v pochybnostech vyloučit nesmysly (vyloučit absurdní závěr), aj.**

PRÁVO ICT JAKO SAMOSTATNÉ ODVĚTVÍ

- Na otázku, zda jde o samostatnou disciplínu (právní odvětví) existují různé pohledy; jde však o nepříliš významné teor. diskuse (pro zachování kateder, apod.)
- Skeptický pohled na tuto otázku publikovat americký odvolací soudce a právní teoretik **Frank Easterbrook**, který argumentoval, že **internetové právo neexistuje jako samostatný právní obor, stejně jako neexistuje „koňské právo**“ (právo pro koně), podle něj **by technologie měly podléhat již existujícím právním pravidlům**, aniž by bylo třeba vytvářet nové právní rámce pro každý technologický vývoj.
- Proti tomuto přístupu se ostře vymezil **Lawrence Lessig,** profesor práv na Harvardově univerzitě, který naopak tvrdil, že internetové právo je nezbytné, protože **nové technologie vytvářejí nová sociální prostředí**, která vyžadují specifické právní přístupy. Ve své reakci na Easterbrookovu kritiku zdůraznil, že ***internet přináší unikátní právní problémy, které nelze jednoduše vyřešit aplikací stávajících zákonů***.
- Tento akademický spor položil **základy pro další diskusi** o tom, zda je potřeba vyvíjet nové právní rámce pro digitální technologie a jejich dopady na společnost.

SUBJEKTY VZTAHU PRÁVA ICT

- poskytovatelé (definiční autority)
  - služeb informační společnosti (služeb internetu, aj.)
  - digitálních služeb (platforem), apod.
- uživatelé
- regulátoři (národní, mezinárodní)
- správci domén
- správci a zpracovatelé osobních údajů
- autoři, výkonní umělci, nositelé autorských práv, kolektivní správci, aj.

PŘEDMĚT ZKOUMÁNÍ PRÁVA ICT

- v počátcích (v 90. letech 20. století) se IT právo zabývalo hlavně **obecnými otázkami**, jako je právní povaha informací a technologií, působností práva v prostředí internetu;
- s postupným rozvojem technologií se však zaměření změnilo směrem k řešení konkrétních (zejména praktických problémů), například **autorského práva v digitálním světě, ochranou domén a doménových jmen, ochranou soukromí na internetu nebo obecnou právní odpovědnosti za obsah** zpřístupněný na internetu;
- S dalším vývojem technologií přicházejí nové výzvy pro IT právo, jedním z hlavních problémů je **zajištění bezpečnosti v kyberprostoru**, včetně **rozvoje internetu věcí**, **autonomních vozidel a umělé inteligence**, kde vznikají nové formy rizik, které je nutné právně regulovat. Další výzvou je regulace tzv. „**chytré regulace**“ (smart regulation), která pracuje s daty z reálného prostředí a umožňuje pružně reagovat na aktuální potřeby (například v oblasti kybernetické bezpečnosti, kde se využívají pokročilé technologie k monitorování a regulaci bezpečnostních rizik v reálném čase)
- IT právo tak jako samostatný právní obor vzniklo z potřeby reagovat na specifické výzvy a problémy, které přináší nové informační technologie. Tradiční právní normy nebyly dostatečně pružné pro regulaci nových fenoménů v online prostředí, což vyžadovalo specializaci a výklad.

DISKUSE?

DĚKUJI
ZA POZORNOST